

1 қыркүйек
Сейсенбі,
2026 жыл

uil-gazet@mail.ru
Kokjar_tynysy

Газет 1930

жылдың
қараша айынан
бастап шығады

«ҚҰРЫЛТАЙ БИЛІК ЖҮЙЕСІН ТҮБЕГЕЙЛІ ЖАҢҒЫРТАДЫ»

ӨТКЕН ЖҰМА КҮНІ АСТАНАДА МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ҚАТЫСУЫМЕН БІРІНШІ ШАҚЫРЫЛЫМДАҒЫ ҚР ҚҰРЫЛТАЙЫНЫҢ БІРІНШІ СЕССИЯСЫ ӨТТІ. АЛҒАШҚЫ СЕССИЯНЫ ЕЛ ПРЕЗИДЕНТІ ӨЗ СӨЗІМЕН АШЫП, АЛДАҒЫ ЖАҢА МІНДЕТТЕРДІ САРАЛАДЫ.

Құрметті Құрылтай депутаттары, Үкімет мүшелері! Қадірлі қауым!

Баршаңызға бірінші шақырылымдағы Құрылтайдың бірінші сессиясының ашылуы құтты болсын! Бүгін еліміз өзінің даму жолында аса маңызды кезеңге аяқ басты. Бұл — мемлекетіміз үшін мән-мағынасы айрықша оқиға, тарихи сәт. Біз ұлт жылнамасының жаңа парағын ашып отырмыз. Бүгін жалпыұлттық референдум кезінде Қазақстан халқы қолдаған жаңа Конституцияға сәйкес еліміздің бір палаталы заң шығарушы органы — Құрылтай ресми түрде өз жұмысына кіріседі. Бұл — мемлекетіміздің саяси жүйесінің жаңару үдерісі дәл осы күннен бастау алады деген сөз.

Төл тарихымызға зер салсақ, Құрылтайда мемлекеттік маңызы бар мәселелер кеңінен талқыланып, ортақ шешімдер қабылданған. Бұл институттың жаңа кезеңде де жөні бөлек болары анық. Себебі Құрылтай билік жүйесін түбегейлі жаңғыртады, бүкіл мемлекеттік аппараттың жұмысына тың серпін береді. Құрылтай ұлттық заңнама сапасын арттыру арқылы еліміздің құқықтық негізін нығайта түседі.

Осы тарихи миссияны атқару сіздерге жүктеліп отыр. Құрылтайдың бірінші шақырылымының депутаты болу — ең алдымен, ерекше сәт. Бұл — үлкен бақыт деп айтақ, қате болмас. Осы аса абыройлы атқа сай лайықты қызмет етесіздер деп сенемін!

Азаматтар елімізде жүзеге асып жатқан ауқымды өзгерістерді жаппай қолдауда. Мұны Құрылтай сайлауы айқын аңғартты. Осы науқанға азаматтарымыздың 74 пайыздан астамы қатысып, дауыс берді. Халқымыз ел тағдырына әсер ететін тарихи таңдауын жасады. Жұртымыз бұл іске зор жауапкершілікпен қарап, қоғамымыздың ауызбіршілігін паш етті. Осылайша, ел бірлігінің мызғымас тірегіне айналған «Өралуан пікір — біртұтас ұлт» қағидаты нақты жүзеге асты. Құрылтай сайлауына шетел азаматтарының қызғушылығы өте жоғары болды. Қазақстанға беделді халықаралық ұйымдар мен шет мемлекеттен 800-ге жуық қайқаушы келді. Бұл — ұлттық парламентаризм тарихындағы ең жоғары көрсеткіш.

Сайлау ашық әрі әділ өтті, өте жоғары деңгейде ұйымдастырылды. Бүгінде азаматтарымыз саясатқа оң көзбен қарап, қоғам-

дық істерге белсене араласатын болды. Бұл — жақсы үрдіс. Мұны жұртшылықтың депутаттарға қоятын талабы әрдайым жоғары болады деп түсінген жөн. Қазіргі заман құр уәденің, жалған сөз бен жалаң ұранның уақыты емес. Біздің қоғам кемелдене бастады. Ел ішінде кәсіби Парламентке деген сұраныс артқанын көріп отырмыз. Құрылтайға білікті мамандардың келуі — осының айқын дәлелі. Өріне, бәсекенің аты — бәсеке. Біреу ұтады, біреу ұтылады. Алайда елімізде өз пікірін білдіруге, өз көзқарасын айтуға неше түрлі тетік бар. Заңымызға сай келетін түрлі мардымды пікірлер, ұсыныстар неғұрлым көп айтылса, елімізге де соғұрлым тиімді болады, нақты пайдасы тиеді. Жалпы, бұл сайлаудың мәні де, мазмұны да өзгеше болды. Себебі өткен сайлау ең алдымен Қазақстандағы саяси алуандықтың жаңа сапалы деңгейге көтерілгенін байқатты. Партиялар өзінің әлеуетін толық көрсетті. Өз бағдарламасын жұртшылыққа жан-жақты түсіндіріп, жеткізе білді. Науқанға қатысқан барлық партияның ұсыныстары жұртшылықтың назарын аударды, қоғамдық өмірге үлкен серпін берді. Көптеген байқаушылар партиялардың арасында ашық бәсеке болғанын айтты.

Шын мәнінде, әр партияның өз бағдары, ұстанымы және идеологиясы бар. Науқан барысында олардың қоғамдағы рөлі, саяси жүйедегі орны айқындала түсті. Мұны Құрылтай сайлауының негізгі жетістігі деп бағалауға болады. Осындай оң өзгерістердің арқасында Қазақстандағы саяси-қоғамдық мәдениет үнемі дамып, жетіліп отырады. Болашақта партиялардың билік жүйесіндегі ықпалы да күшейе түседі. Өр науқан сайын олардың рөлі арта бермек. Сондықтан партиялар алған бағыттарынан таймай, сайлаушылармен жұмысты жалғастыра беруі керек. Сонда ғана саяси ұйымдардың беделі күшейе түседі. Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, партиялардың бағдарламалардың мазмұнына ерекше тоқталғым келеді. Бұл құжаттарда тың идеялар, тиімді ұсыныстар бар. Оның бәрі де алдағы жұмыс барысында мұқият сараланады. Еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуына серпін беретін ең ұтымды шешімдер Үкіметтің жұмысында ескерілуге тиіс.

Сайлауда «Әділет» партиясы

басым дауыспен жеңіске жетіп, Құрылтайда конституциялық көпшілікті құрап отыр. Сондықтан «Әділет» партиясына қойылатын талап та, артылатын үміт те, сенім де аса жоғары. Осы орайда, қоғамды ортақ мүддеге ұйыстырып, реформалардың қозғаушы күші болу өте маңызды. Бұл міндет ойдағыдай орындалады деп сенемін.

Жалпы, Құрылтайдың алғашқы құрамына айрықша жауапкершілік жүктеледі. Депутаттар халықтың аманатына адал болып, мемлекет мүддесіне қызмет етуі керек. Бұл — анық ақиқат. Мұны ешқашан естен шығармау қажет. Қазіргі таңда еліміз дамудың даңғыл жолына түсті. Қазақстан жаңа өрлеу кезеңіне қадам басты. Биыл еліміздің болашағы үшін мән-маңызы зор көптеген тарихи оқиғалар болды. Халқымыз аз уақыт ішінде бір ұлт болып көп жұмыс атқарды. Елімізде жалпыұлттық референдум арқылы ауқымды конституциялық реформа табысты жүзеге асырылды. Осылайша, біз нағыз Халық Конституциясын қабылдадық.

Жаңа Конституцияның өз күшіне енуін төл тарихымыздағы аса маңызды бетбұрыс деп бағалауға болады. Соның нәтижесінде өсіп-өркендеуімізге жол ашатын мықты заңды негіз қалыптасты. Қазіргі заманның сын-қатерлеріне төтеп бере алатын мүлде жаңа саяси-құқықтық жүйенің іргетасы қаланды. Бұл жүйе мемлекет құрылымын толық жаңғыртып, билік институттарының тиімділігін арттырады, сондай-ақ, азаматтарымыздың ел басқару ісіне атсалысуына нақты мүмкіндік береді. Реформаның арқасында тарихи табысты тереңде жатқан Құрылтай ұғымы қайта жаңғырды. Ата-бабамыз ел тағдыры шешілетін сындарлы сәттерде Құрылтай шақырған. Мысалы, Талас құрылтайы алып империя — Алтын орданың құрылуына себепкер болды. Ал Ордабасы құрылтайы қиын-қыстау кезеңде барша қазақты бір байрақтың астына жинады. Бұл ұғым Ұлы даладағы парламентаризм институтының жылнамасы тереңде екенін айғақтайды. Сондықтан заң шығарушы органға Құрылтай деген атау бердік. Бұл — өткенді көксеу емес. Бұл — тарихи сабақтастықты сақтау, саяси дәстүрді заманауи басқару жүйесімен ұштастыру деген сөз. Құрылтай ұғымы халқымыздың өткенін, бірегей болмысын және жарқын болашаққа деген

ұмтылысын айшықтайды. Біз өскелең ұрпақтың игілігі үшін ынтымағы жарасқан, Заң мен тәртіп үстемдік құрған Әділетті, Қауіпсіз, Таза және Күшті Қазақстанды құрып жатырмыз. Алда ауқымды жұмыс күтіп тұр. Сіздер осы миссияны іске асыруға белсене атсалысып, ең алдымен ұлттың, жалпы халықтың мүддесіне адал қызмет етесіздер деп сенемін.

Қымбатты отандастар!

Құрметті жиынға қатысушылар! Өлемдегі оқиғалар тасыған селдей жүйесіз, бейберекет сипатқа ие, алдымызда не боларын болжаудың өзі қиын. Бұл капитализмдерден елдер мен халықтардың ешбірі тыс қалған жоқ. Мемлекеттердің, әсіресе ірі елдердің арасындағы сенімге селкеу түсті. Бұл БҰҰ мен оның институттарының қызметіне зардабын тигізуде. БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесі жаһандағы және аймақтардағы бейбітшілікті, тұрақтылық пен қауіпсіздікті сақтау миссиясын атқара алмай отыр.

Осы аласапыранда өңірлік халықаралық ұйымдар алға шығып, олардың рөлі айтарлықтай артты. Өлемдік аренада «Орта державалар» деп аталатын мемлекеттер бой көрсете бастады. Қазақстан да аталған санатқа кіреді. Сонымен қатар тұрлаусыз әлемде салыстырмалы түрде жаңа үдеріс белең алды. Цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект қарыштап дамуда. Бұл үдерістің түптің түбінде қайда апарып соғары беймәлім, тіпті, қазіргі нәтижелердің өзі екіұдай пікір тудырады. Кейде мұны осы технологияны ойлап табатындар да түсіне бермейді.

Мәселен, таяу келешекте ядролық қарудың орнын жасанды интеллект құралдары алмастыруы мүмкін деген болжам айтылды. Мұның бәрі әлемнің дамуы заңдылық пен қисыннан ада екенін көрсетеді. Ал оның зардабын келешек ұрпақ тартады.

Өлемде жаңа тәртіп қалыптасып жатыр. Ол кереғар сипатқа ие: бір жағынан — қауіпті, зиянды, келешегі бұлыңғыр, ал екінші жағынан — ілгері, технологиялық, перспективті әрі адамзат тарихындағы елеулі бетбұрыс саналады. Мұндай жағдайда экономика, ғылым, әскери-дипломатия салаларында өзінің егемендігін нақты іспен қорғап, нығайтуға қауқарлы, ең маңыздысы, адам әлеуетін дамытатын мемлекеттер ғана жаңа дәуірге бейімделетіні баршаға түсінікті.

ҚҰРЫЛТАЙ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ЛАУАЗЫМЫНА ЕРЛАН ҚАРИННІҢ КАНДИДАТУРАСЫН ҚОЛДАДЫ

Кеше Құрылтай отырысында депутаттар Вице-президент лауазымына ұсынылған Ерлан Қариннің кандидатурасын қолдады.

Айта кетейік, Вице-президентті Президент тағайындайды. Бірақ оған Құрылтайдың келісімі керек.

Осы орайда Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Вице-президент лауазымына Ерлан Қариннің кандидатурасын ұсынды.

Ерлан Тынымбайұлы Қарин осыған дейін ҚР Президенті Әкімшілігі басшысының бірінші орынбасары қызметінде болды.

Білімі: — Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік университетін «Тарих және география» мамандығы бойынша бітірді. «Тарих және география пәнінің мұғалімі» біліктілігі берілді (1996 ж); — Өл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университеті Философия және саясаттану факультетінің аспирантурасын бітірді (1999 ж).

Еңбек жолы: — Ақтөбе қаласының № 33 мектебінде география және тарих пәндерінің мұғалімі (1996 ж); — Қазақстан даму институтында саяси зерттеулер орталығының қызметкері, Қытай және Ресей институты директорының орынбасары (1998 ж);

— Орталық Азия саяси зерттеулер агенттігінің директоры (2000 ж); — ҚР Премьер-министрінің штаттан тыс кеңесшісі (2002 ж); — Республикалық «Асар» парти-

ясы төрағасының бірінші орынбасары, Заманауи саясат халықаралық институтының бас директоры (2003 ж);

— Антитеррористік бағдарламалар орталығының басшысы (2004 ж);

— Маңғыстау облысы әкімінің саяси мәселелер жөніндегі кеңесшісі (2006 ж);

— ҚР Президентінің Әкімшілігі Ішкі саясат бөлімінің меңгерушісі (2008 ж);

— «Нұр Отан» партиясының стратегиялық даму бойынша хатшысы (2008 ж);

— Вашингтондағы (АҚШ) Америка университетінің арнайы шақырылған профессоры (2013 ж);

— ҚР Президенті жанындағы Қазақстан стратегиялық зерттеулер институтының директоры (2014 ж);

— «Қазақстан» РТРК» акционерлік қоғамының басқарма төрағасы (2017 ж);

— ҚР Президентінің кеңесшісі (2019 ж. сәуір — 2020 ж. шілде);

— ҚР Президентінің көмекшісі (2020 ж. шілдеден бастап);

— ҚР Мемлекеттік хатшысы (2022 ж);

—ҚР Мемлекеттік кеңесшісі (2022 ж).
P.S. Мемлекет басшысының Жарлығымен Ерлан Тынымбайұлы Қарин Қазақстан Республикасының Вице-Президенті болып тағайындалды, ол бұрынғы атқарған лауазымынан босатылды.

ӘМІРБЕК РАХИМОВ - КӨШПЕНДІЛЕР ОЙЫНДАРЫНДА

Кеше Қырғызстанда VI Дүниежүзілік көшпенділер ойындары басталды. Ата — бабамыздан жеткен ұлттық спорт түрлерін дәріптеп, салт — дәстүріміз бен ұлттық құндылықтарымызды ұлықтайтын дүбірлі додаға әлемнің түпкір — түпкірінен келген үздік спортшылар қатысып, өзара мықты спортшыларды анықтайды.

Осы айтулы додада Қазақстанның көк туын көтеріп, ел намысын қорғауға Ақтөбе облысының спортшысы, жерлесіміз, Әмірбек

Әлиханұлы аттанды. Әмірбек Әлиханұлы қазақ күресінен Қазақстан құрамасының сапында ел намысын қорғайтын болады.

Бұл тек спорттық жарыс емес, ұлттық күресімізді әлемге танытатын үлкен мүмкіндік. Ақтөбе облысының намысын арқалаған жас балуанға сәттілік, жігер және жеңіс тілейміз!

Ақтөбе балуаны, ел үміті — Әмірбек Әлиханұлына сәттілік тілейміз!

21 қыркүйек 2026 жыл

«ҚҰРЫЛТАЙ БИЛІК ЖҮЙЕСІН ТҮБЕГЕЙЛІ ЖАҢҒЫРТАДЫ»

Дәл осы себепті мемлекетімізді жан-жақты жаңғырту стратегиялық тұрғыдан маңызды. Мақтан-гершілік емес, әділін айтсақ, біз жүргізіп жатқан ауқымды реформалардың қарқыны алдағы уақытта үдей түспесе, бөсендемейді. Қарапалым тілмен айтқанда, артқа шегінер жол жоқ. Бұл – елеулі жетістік.

Қазақ елінде жүргізіліп жатқан реформалардың күн тәртібінде қазіргі, тіпті келешектегі ықтимал жаһандық сын-қатерлер мейлінше ескерілген. Бұл – аса маңызды. Басқаша айтқанда, сол сынақтарды өңсеру үшін алдын алу шаралары қабылданады. Экономикада іргелі реформалар қолға алынды. Азаматтардың әл-ауқатын арттыру басты міндет ретінде белгіленді. Индустрияландыру қарқын алып, экономиканың жаңа өндірістік негізі айқындалып келеді.

Мемлекет және шетелдік инвесторлар құйған қомақты қаржының нәтижесінде барлық өңірде жаңа өндіріс нысандары мен мыңдаған жұмыс орны ашылып жатыр.

Қазақстанда халық тұрмысы мен экономикалық өсім үшін аса қажетті коммуналдық, көлік, энергетика және су инфрақұрылымында-рын жаңғырту үдерісі басталды. Сіздер, депутаттар, сайлауалды үгіт-насихат жұмыстары кезінде ел ішін аралап, Қазақстанның бірте-бірте алып құрылыс алаңына айналып келе жатқанына куә болдыңыздар. Алайда үлкен құрылысқа қомақты инвестиция қажет. Мемлекет те бұдан тыс қалмауға тиіс.

Әлеуметтік-экономикалық тұрғыдан ұзақмерзімді пайдасы бар стратегиялық маңызды жобаларды қаржыландыру, соның ішінде Ұлттық қордан қаржы бөлу жоспарланып отыр. Қаражат оңды-солды, мақсатсыз жұмсалмайды. Мұндай қауесетті еш нәрседен хабарсыз, ниеті теріс адамдар таратады.

Кез келген қордың, әсіресе, Ұлттық қордың тиімділігі, ең алдымен, келер ұрпақтың игілігі жолындағы зор табысқа, нақты нәтижеге қол жеткізумен өлшенеді.

Ұлттық қордың пайдасын балаларымыз көріп отыр. Олардың есепшотына қомақты қаражат аударылып жатыр (Жақында ұстаздар алдында сөйлеген сөзімде оның мөлшерін айттым). Келешекте өскелең ұрпаққа қызмет ететін заманауи, сапалы инфрақұрылымды дамытуымыз керек.

Басқаша айтқанда, еліміздің алдағы ондаған жылдар, тіпті ғасырлар бойы дамуына бірік негіз қаланады. Мемлекетіміздің іргесі де осы игі істердің арқасында беки түседі. Бұл мәселеге Қазақстан халқына арнаған Жолдауымда кеңірек тоқталамын.

Біздің қалағанымыздай жедел болмаса да, еліміз ғылымды, озық цифрлық технологиялар мен жасанды интеллектіні дамытуға ден қойып, инновациялық өркендеу жолына бағыт алды.

Біз әлеуметтік мемлекет ретінде азаматтардың әлеуетін арттыруға әрдайым баса мән береміз. Білім беру, денсаулық сақтау, мәдениет, спорт және креативті индустрия саласын жан-жақты дамытуға айрықша назар аударамыз. Мемлекет мақсатшыл, табанды, еңбекқор адамдарға әрдайым қолайлы жағдай жасайды. Біз жастарға еңбек пен тәртіпті қаншалықты маңызды екенін түсіндіруіміз керек. Себебі, бұл – табысқа жетудің көзі. Азаматарымыз жаңа дәуірде құқықтық сауатсыздық, әлеуметтік масылдық, жөніс сөз бен орынсыз сынның еш пайдасы жоқ екенін білуі қажет. Мұның бәрі – еліміздің өсіп-өркендеуіне бөгет болатын кедергілер. Салиқалы ұлттық сана-сезімді қалыптастыру ісіне айрықша мән беру керек. Мен бұл туралы Тамыз конференциясында арнайы айттым. Енді осы мәселеге Құрылтай қабырғасында қайта оралғанды жөн көріп отырмын. Ұлттың жадын күменді деректермен, бұрмаланған мәліметтермен улауға болмайды. Бұл елді әрекет өткен күнге

деген сенімді, келешекке деген үмітті әлсіретеді. Біздің төл тарихымыз бен әдебиетіміз шет-шегі жоқ нәубет пен азапқа толы жылдардың жылнамасы емес. Әрине, біз өз тарихымыздағы қиын-қыстау кезеңдерді ешқашан ұмытпаймыз. Алайда халқымыздың басынан өткен қайғы-қасіретті ұлттық болмысымыздың арқауы етуге болмайды. Себебі ұлт тарихы тек жеңіліс пен сәтсіздіктерден тұрмайды, төл шекіремізде жарқын жеңістер мен жетістіктер аз болған жоқ.

Сондықтан жалпы әлем тарихына, басқа халықтардың тарихына қатар, өз тарихымызға да үстірт және жеңіл-желпі, біржақты қарауға болмайды. Тарих өкпе-ренішпен емес, ұлт мүддесін көздеген шынайы көзқараспен жазылуға тиіс. Бұл – ең алдымен өскелең ұрпақ үшін қажет дүние. Көзі ашық, көкірегі ояу азаматтарымыз мұны жақсы түсінеді деп ойлаймын. Бүгінде еліміздегі қоғамдық өмірдің барлық саласы реформаланып, бірегей инновациялық стандарттар мен тәсілдер қолданылуда. Мемлекеттік институттар мен экономикада ғана емес, ең маңыздысы, азаматтық сана-сезім мен ұлт менталитетінде байыпты әрі ауқымды жаңғыру үрдісі жүріп жатыр.

Соғыстан, дағдарыстан және қырғи-қабақ қатынастан көз ашпаған қазіргі әлемде мұндай жүйелі қоғамдық трансформацияның өзін бірегей тәжірибе деп атауға болады. Бірде-бір аймақта мұндай үлгі етер мысал жоқ. Қазақстан түбегейлі реформа жолына түсті, көзге айқын көрінетін өзгерістер жүріп жатқан елге айналды деп толық сеніммен айта аламыз.

Осы жаңғыру жолынан жаңылмай, қол жеткізген нәтижелерді орнықтыру үшін ұлтымыздың тарихи дамуындағы негізгі аспектілерге қатысты ұстанымымыз бен көзқарасымызды өзгерткен жөн. Қоғамымыз аңыздарға емес, шынайылыққа арқа сүйеуі керек. Ескілікті аңсамай, алға қарай ұмтылып, ғылымды дамытуға ден қоюға тиіс. Ауызымен орақ орғандар емес, істің адамы бағаланып қажет. Жалғандық жаны қас, шындыққа жақ халық болғанымыз жөн. Бұл аса маңызды қағидаттар келешек ұрпақ идеологиясының өзегіне айналуға тиіс. Ынтымағы мен бірлігі жарасқан халқымыз тарихта талай сынаққа қасқайып қарсы тұрды. Енді өзінің күш-қуатын даму көкжиегін кеңейтуге жұмылдырса деген еңбек бар. Жасампаздық пен тілек қана мұратымызға жеткізеді.

Баршаңыз әлемдегі ахуалдың аса күрделі екенін, болжауға келмейтінін көріп-біліп отырсыздар. Өзара сенім жоғалған, тұрақсыздық белең алған мұндай алмағайып кезде Қазақстанның халықаралық беделі биік тұрғанын айрықша атап өткен жөн.

Жаһан елдері, соның ішінде әлемдік саясатта ықпалы зор мемлекеттердің өзі біздің пікірімізге құлақ асады. Бұл – өте маңызды. Біз ұлттық мүддемізді бәрінен биік қоя отырып, елімізге тән бейбітшілік, өзара достық пен тиімді серіктестік құндылықтарын күллі әлемге табанды түрде дәріптей береміз.

Түптеп келгенде, ұлт болып ұйыса алмасақ, азаматтарымыз ортақ іске жұмылмаса, осы жетістіктердің ешқайсысы да болмас еді. Еліміздің басты қуаты, яғни, стратегиялық басымдығы – халықтың мызғымас бірлігінде және жасампаз рухында. Біз озық ел ретінде биік мақсаттарға ұмтылуымыз керек. Ұсақ-түйек, кертартпа әңгімелерге, әлеуметтік енжарлыққа ұрынбай, әрқашан алға үмітпен, сеніммен қарауымыз қажет. Біздің нақты жоспарымыз бар, бағдарымыз да – айқын. Тек өзімізге сеніп, табанды жұмыс істеуіміз керек.

Біз ұлттық сана-сезімді қалыптастыру ісіне баса назар аударатын болдық, бұл жұмыс өз жалғасын табады. Бұл – ең алдымен, төл шекіремізді тұтас тану және оны жұрт жадында жаңғырту деген сөз. Тарих – ұлттың темірқазығы,

халқымыздың баға жетпес қазынасы. Оны жалған намыс пен даңғаза мақтан үшін бұрмалау жақсылық әкелмейді.

Жігерімізді жасытып, кешегі күнге өкпе арта берсек, өскелең ұрпаққа қандай тәрбие береміз?! Біздің төл тарихымыз – қазіргі және келешек ұрпақтар мақтан тұтарлық бірегей жылнама. Себебі, қазақ халқы – сан түрлі сынақтан, небір нәубеттен аман өтіп, қайсарлығын да, қаһармандығын да паш еткен халық. Санасы сергек, ойы азат ұлт өткен күннен сабақ алады, өткен тарихын биікке көтереді және әрдайым алға ұмтылады.

Әсіресе, қазір еліміз жаңа тарихи өрлеу кезеңіне қадам басып жатқан кезде бұл ұстаным айрықша маңызды. Біз жасампаз ұлт ретінде ақиқат пен аңыздың, шындық пен өтіріктің ара жігін ажыратып, жағымсыз кеселдерден біржола арылуымыз керек. Кезінде Ұлы Абай айтқан «бес дұшпаннан», әсіресе, өнбейтін дау-дамайдан, бос сөз бен құр мақтанудан аулақ болғанымыз жөн. Ең алдымен, білім мен ғылымға жүгініп, нақты іспен айналысуымыз қажет. Онсыз әлем оркениетіне ілесе алмай, көш соңында қалып қоюымыз мүмкін. Бірақ біз бұған жол бермейміз.

Төл тарихымызды тар жол, тайғақ кешсе де, алған бетінен қайтпаған, еңсесін тік ұстап, ел мүддесіне қалтқысыз қызмет еткен тұлғалар жазды. Олар ұлтымыздың көшін алға бастады. Елімізді көркейтеміз десек, осындай ұлт перзенттерінің өмірін, ұстанымдарын үлгі-өнеге етуіміз керек. «Ондай болмақ қайда» деп, қол қусырып отыру – қаһарман жұртымызға тән қасиет емес. Рухы биік, жігері мықты адамдар өз отбасы мен қастерлі Отаны алдындағы жауапкершілікті терең сезінеді, ел игілігі үшін адал еңбек етеді. Өмірде табысты, қоғамда сыйлы болады. Шынайы отаншылдық дегеніміз де – осы.

Құрметті депутаттар! Құрылтай жұмысының басталуы мемлекеттік басқару жүйесіндегі іргелі институционалдық өзгерістерге жол ашады. Себебі Құрылтай билік жүйесін қалыптастыру ісінде маңызды рөл атқарады. Атап айтқанда, Конституциялық сот судьялары, Орталық сайлау комиссиясы, Жоғары аудиторлық палатаның мүшелері Құрылтайдың келісімімен тағайындалады. Депутаттар Президенттің ұсынуы бойынша Жоғарғы сот судьялары сайлайды және қызметінен босата алады. Құрылтайға Конституциялық сот пен Жоғарғы сот судьяларын, сондай-ақ, депутаттарды құқықтық имунитеттен айыру құзыреті берілген. Құрылтай Үкімет пен Жоғары аудиторлық палатаның республикалық бюджет туралы есептерін бекітеді, Конституциялық соттың жыл сайынғы жолдауын тыңдайды. Бұдан бөлек, депутаттар Үкіметке сенімсіздік білдіруге, Президентке Үкіметтің жекелеген мүшелерін қызметтен босату туралы ұсыныс білдіруге құқылы.

Бір сөзбен, Құрылтайға атқарушы және сот билігін қалыптастыруға, ел тағдырын айқындайтын стратегиялық маңызы бар мәселелерді шешуге қатысты аса ауқымды құзырет берілді. Біз, осылайша, заң шығарушы органның ықпалын едәуір күшейттік. Бұл – билік тармақтары арасындағы өзара теңгерім жүйесі нығая түседі деген сөз.

Жалпы, мемлекеттік және қоғамдық институттарды жүйелі түрде жаңғырту жұмысы жүйе соңына дейін жалғасатын болады.

Енді мен Құрылтайдың алдында тұрған бірқатар маңызды міндеттерге тоқталып өтейін.

Бірінші. Жаңа Конституция нормаларын ескере отырып, еліміздің заңнамасына түзетулер енгізу қажет.

Жаңа конституциялық жүйеге өту барысында бұрынғы Парламент негізгі билік институттарының қызметін қамтамасыз ететін бірқатар маңызды заңдарды қабылдады. Енді Құрылтай әр салаға қатысты заңнаманы мұқият саралап, олардың Конституция

қағидаттарына сай болуын қарауы керек.

Екінші. Құрылтай заң шығару үдерісінің тұрақтылығы мен сапасын қамтамасыз етуі керек. Бұған дейін Сенат Мәжіліс қабылдаған заңдардың Конституцияға сәйкестігін, құқықтық тұрғыдан дұрыстығын, нормалардың өзара үйлесімділігін тексеріп отырды. Бұл жұмысты жандандыру қажет. Заң шығару – аса жауапты жұмыс. Заңдарымыз әділетті, халыққа түсінікті әрі озық, яғни заман талабына сай болуы керек. Себебі заң мемлекеттегі әр азаматтың тағдырына, өміріне әсер етеді. Сондықтан заңның әр нормасы, әр тармағы тыңғылықты қаралып, жан-жақты талқылануы қажет.

Заң шығару қызметінің сапасын арттыру және жемқорлыққа себеп болатын жағдайлардың алдын алу үшін жасанды интеллектіні кеңінен қолдануға болады. Әрине, озық технологиялар кәсіби құқықтық сараптаманы алмастыра алмайды. Алайда технологияны сауатты пайдалану арқылы талдау жұмысының тиімділігін арттыруға болады. Депутаттар осы мүмкіндікті ұтымды қолдануы керек.

Қазіргі таңда менің бастамаммен «Е-Parliament» ақпараттық жүйесі әзірленіп жатыр. Бұл жүйе түйткілдерді заң арқылы алдын ала реттеуге мүмкіндік береді. Басты мақсат – цифрлық қызметтерді бір жерге тоғыстыру. Құзырлы органдар депутаттармен бірлесіп, осы платформаны Құрылтай қызметіне тезірек бейімдеуі қажет. Еліміз үшін аса маңызды заң жобаларын сарапшылармен бірге жан-жақты талқылау керек. Бұл істе қағазбастылық пен салғырттыққа жол беруге болмайды. Құрылтай қоғамдағы өзекті мәселелерге дер кезінде үн қататын жалпыұлттық диалог алаңына айналуы қажет. Депутаттардың қызметі заңдылық, ашықтық, өзара сыйластық, пікір алуандығы қағидаттарына негізделуге тиіс.

Үшінші. Депутаттар бірінші сессияда бірқатар маңызды заңдарды қабылдауы қажет.

Мен осы жылы жасанды интеллектіні орта білім беру саласына енгізу, цифрлық активтер индустриясын дамыту, Digital Qazaqstan стратегиясы туралы бірқатар Жарлық шығардым. Үкімет осы бағыттар бойынша қажетті заң жобаларын әзірлеп, Парламентке ұсынады. Тағы бір мәселе. Біз елімізге кәсіби тұрғыдан жоғары білікті мамандарды, заманауи технологияларды және шетел капиталын көптеп тарту үшін жүйелі шаралар қабылдап жатырмыз. Бұл іске тың серпін беру үшін «Алтын визаны» енгізудің маңызы зор. Сонымен қатар еліміздің көші-қон саясатын жетілдіру қажет. Үкімет тиісті заң жобасын Құрылтайға жолдауы керек. Депутаттарымыз оны тезірек қарағаны жөн болар. Биыл Үкімет «Кітапхана және баспа ісі туралы» заң жобасын да әзірлеп, Құрылтайға енгізуі қажет. Бұл – ұлтымыздың зияткерлік әлеуетін нығайту үшін қажетті құжат.

Бұдан бөлек, мен таяуда «Шәмші Қалдаяқов» медалі мен «Қазақстанның еңбек сіңірген суретшісі» құрметті атағын енгізу жөнінде тапсырма бердім. Бұл мәртебелі марапаттар ұлт мәдениетіне қалтқысыз қызмет етіп, соның ішінде музыка және бейнелеу өнерін дамытуға елеулі үлес қосқан азаматтарға беріледі. Енді осы бастаманың заңнамалық негізін қалыптастыру қажет. Бұдан бөлек, Құрылтай қос палаталы Парламенттің депутаттары қарап үлгермеген бірқатар заң жобасын қабылдауға тиіс. Ерекше қажеттілігі бар балаларды жан-жақты қолдау жөніндегі заңға баса назар аудару қажет. Мен осы мәселе жөнінде Ұлттық құрылтайдың Бурабайдағы отырысында айттым. Біз ерекше қажеттілігі бар балаларға көрсетілетін атаулы қолдаудың тиімді жүйесін құруымыз керек. Олардың толыққанды білім алуына жағдай жасау қажет. Әсіресе, медициналық және әлеуметтік қызметтердің сапасын арттыру керек. Осындай бала-

ларға арналған орталықтарды әр облыстың және үлкен аудандардың қалаларында салу қажет. Демеушілер де осы маңызды іс-шараға қатысады деп сенемін. Мемлекет шын мұқтаж жандарға әрдайым қолдау көрсетуі керек. Бұл – мен үшін тұрақты ұстаным. Жалпы, біз өскелең ұрпақтың қолында және, ең бастысы, қауіпсіз ортада өмір сүруі үшін барынша жағдай жасауымыз керек. Осы орайда, Үкімет 16 жасқа толмаған балалардың әлеуметтік желіге тіркелуіне заң арқылы тыйым салуды ұсынып отыр. Бұл мәселеге таяуда өткен Тамыз конференциясында арнайы тоқталып өттім. Мұндай шара әлемнің көптеген елінде қабылданып жатыр. Мен мұны қолдаймын. Осы жұмысқа баса назар аудару қажет деп санаймын. Бірақ тиісті заңды қабылдасақ, оны толығымен жүзеге асыру мәселесін ойлауымыз керек, себебі, қауқарсыз заң ешкімге қажет емес.

Энергетика саласының технологиялық тұрақтылығын қамтамасыз етуге, баламалы энергия көздерін дамытуға мүмкіндік беретін заң жобаларын да тездетіп қарастыру маңызды. Сондай-ақ онлайн-платформалар мен масс-медиа мәселесіне қатысты заңдарға айрықша назар аудару керек. Ақпарат кеңістігінде азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау үшін қосымша шаралар қабылдау қажет.

Түптеп келгенде, Құрылтай еліміздің заңнамаларын заман талабына сай жаңғыртуы керек. Ұлттық мүддені, жұртшылықты толғандыратын мәселелерді және қазіргі әлемдік үрдістерді ескере отырып, бұл жұмысты жедел әрі сапалы атқарған жөн.

Біз қазір қоғамда жаңа құндылықтарды орнықтырып жатырмыз. Бұл – күрделі, асқан ұқыптылықты талап ететін өте қажетті жұмыс. Жаңа этиканы қалыптастыру ісі ел алдындағы азаматтардың, сондай-ақ мемлекеттік қызметшілердің жүріс-тұрысына, мінез-құлқына байланысты екені сөзсіз. Қоғамдық орындарда келеңсіз, жөніс әрекеттерге жол бермеу қажет. Депутаттар заң қабылдаумен қатар, жаңа қоғамдық этиканы дәріптеуге үлес қосуға тиіс. Бұл да – ұлттық мүддеге тікелей қатысы бар маңызды мәселе.

Жалпы, жұртымыз елдегі реформалардың қаншалықты нәтижелі болғанын, ең алдымен, сіздердің қызметтеріңізге қарап бағалайды. Бұрынғы Парламентпен салыстырғанда, Құрылтайдың құрамында әйелдер мен жастардың үлесі едәуір өсті. Ауқымды өзгерістер мемлекеттік басқару ісіне, әсіресе, жаңа буынның, яғни, жігерлі, отаншыл, еңбекқор жастардың келуіне себепші болды. Өкімдер құрамында, мемлекеттік мекемелерде, бизнесте жас буын өкілдері алдыңғы қатарға шыға бастады. Бұл – біз жүргізген реформалардың аса маңызды нәтижесі. Ашығын айтсақ, институционалдық өзгерістердің түпкі мақсаты да – биліктің барлық тармағындағы кадрларды жаңарту, яғни саясатқа жаңашыл, жасампаз адамдарды әкелу. Қазіргі заманда жаттанды шешім, ескірген көзқарас, жалаң популизм ешкімге керек емес.

Бізге жауапкершіліктен қашпайтын, батыл, белсенді, білімді басшылар, нақты өзгеріс жасай білетін азаматтар қажет. Келер ұрпақ кейбір кемшілігімізге түсіністікпен қарайтын да шығар. Себебі жұмыс қателіксіз болмайды. Бірақ біз реформаларды аяғына дейін жеткізбей, Әділетті Қазақстанды құру жолындағы тарихи мүмкіндікті мүлті жіберсек, олар бізді ешқашан кешірмейді. Қазіргідей көз ілеспес жылдамдықпен өзгеріп жатқан заманда бейқам, жасық әрі жауапсыз болсақ, тығырыққа тап боламыз. Еліміздің ертеңі әрбір депутаттың ынта-ықыласына, қажыр-қайратына және отаншылдығына байланысты екені сөзсіз. Сіздер – түрлі қызметте табысқа жетіп, мол тәжірибе жинаған білікті мамансыздар. Өздеріңізді жауапты, жұртқа жанашыр, бастамашыл азамат ретінде танытып келесіз-

дер. Енді осы тәжірибені ел игілігіне жаратып, Қазақстанды дамыту үшін табанды еңбек етесіздер деп сенемін.

Құрметті депутаттар! Құрылтайдың бірінші шақырылымы – ел дамуының жаңа белесі. Халық сіздерге зор сенім артып отыр. Енді сол сенімді ақтап, қоғамға пайдасы тиетін шаруамен айналысу қажет. Әрбір шешім елдің тағдырына, мемлекеттің болашағына тікелей ықпал етеді. Сондықтан әр қадам байыппен жасалуға тиіс. Жеке бастың мүддесі емес, елдің мүддесі басты орында тұруы керек.

Құрылтай мемлекет пен халықтың арасында дәнекер болып, ұлтымызды ортақ іске ұйыстыруы қажет. Қазақстан парламентаризмін дамытуға елеулі еңбек сіңірген заңғар жазушы Әбіш Кекілбаевтың «Ең басты игілік – бірлік» деген тамаша сөзі бар. Шын мәнінде, біз ырысты ынтымағымыздың арқасында мемлекеттігіміздің тұғырын нығайтып, нық сеніммен алға қадам басып келеміз. Береке бірлік бар жерге ғана тұрақтайды. Ауызбіршілігімізді сақтай білсек, әлі талай белесті бағындырамыз. Барлық мақсат-мұратымызға жетеміз. Мен бұған көміл сенемін.

Қадірлі қауым! Жоғарыда атап өттім, жаңа Конституцияға сәйкес билік институттарын жасақтау жұмысын бастау үшін біз бірқатар рәсімді өткізуіміз керек. Ең алдымен, Құрылтайдың басшылық құрамын сайлап, құрылымын қалыптастыру қажет. Өздеріңізге мәлім, Конституцияның 57-бабына сәйкес, Құрылтай Төрағасының лауазымына кандидатураны Президент ұсынады.

Мен жауапкершілігі зор бұл лауазымға Айбек Арқабайұлы Дәдебайдың кандидатурасын ұсынамын.

Сіздер бұл тұлғаны жақсы білесіздер. Ол мемлекеттік басқару жүйесінде көп жыл қызмет етті. Тәжірибесі мол деп айтуға болады. Өзінің білімді, отаншыл, адал азамат екенін нақты істерімен дәлелдеді. Сондықтан оны осы лауазымға лайық деп санаймын. Құрылтай депутаттарынан Айбек Арқабайұлы Дәдебайдың кандидатурасын қолдауды сұраймын.

Ата заңға сәйкес, Үкімет жаңадан сайланған Құрылтай алдында өз өкілеттігін тоқтатады. Сондықтан Құрылтайдың құрылымы жасақталған соң мен өздеріңізге Вице-Президенттің және Премьер-Министрдің кандидатуралары бойынша ұсыныс енгіземін. Содан кейін сіздермен ақылдасып, Үкімет мүшелерін тағайындаймын. Сонымен қатар жаңа лауазымды – Қауіпсіздік Кеңесі төрағасының орынбасарын тағайындаймын. Құрылтай мен Үкімет құрамы толық айқындалған соң жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдауымыз жариялаймын. Жолдауда көтерілген барлық бастаманы атқарушы және заң шығарушы билік өкілдері бірлесіп, уақтылы әрі сапалы жүзеге асыруға тиіс. Лауазымды тұлғалардың бәрі, әсіресе, қызметіне енді кірісетін азаматтар алдымызда тұрған ортақ мақсат-міндеттерді білуі керек.

Қырқүйектің екінші жартысында Халық Кеңесі жасақталады. Бұл – Қазақстан тарихындағы тұңғыш жоғары консультативтік орган. Еліміздің этникалық, аймақтық, әлеуметтік, қоғамдық-саяси ерекшеліктерін бір арнаға тоғыстыратын жаңа құрылым заңнамалық бастама көтеру құқығына ие болады. Шын мәнінде, бұл бірегей орган. Осылайша, қысқа уақыттың ішінде биліктің барлық негізгі институттары жаңғырып, алдағы реформаларға тың серпін береді. Нағыз отаншыл азамат үшін өз халқына адал қызмет етуден асқан бақыт жоқ. Ұлт мүддесі бәрінен биік тұруға тиіс. Әділетті, Күшті Қазақстанды құру – барша-мызға ортақ міндет. Ел аманатына адал болу – парыз. Сіздер осы жолда табанды еңбек етесіздер деп сенемін. Құрылтай жұмысына таныс тілеуімді! Қастерлі Отанымыз өсіп-өркендей берсін! Қазақстан Республикасы жасасын!

AKORDA.KZ

ТІЛ ҰЛТТЫҢ РУХАНИ ҚАЗЫНАСЫ

Тіл - әр халықтың тарихын, мәдениетін, салт-дәстүрін және дүниетанымын сақтайтын баға жетпес рухани құндылық. Адам баласы өз ойын, сезімін және білімін тіл арқылы жеткізеді. Сондықтан тіл – халықтың бірлігін қалыптастыратын маңызды құрал. Қазақ тілі – халқымыздың ғасырлар бойы қалыптасқан асыл мұрасы. Ұлы даланы мекендеген ата-бабаларымыз өз тарихын, әдет-ғұрпын, мақал-мәтелдері мен әдеби шығармаларын ана тілі арқылы ұрпақтан ұрпаққа жеткізді. Абай, Ыбырай, Ахмет сияқты ұлы тұлғалар қазақ тілінің дамуына зор үлес қосты. Ана тілін құрметтеу – өз халқыңды, тарихынды және мәдениетіңді құрметтеу деген сөз. Тілді

сақтау үшін оны күнделікті өмірде дұрыс әрі сауатты қолдану қажет. Әсіресе жас ұрпақтың қазақ тілін жақсы меңгеруі – тілдің болашағы үшін маңызды. Қазіргі таңда қазақ тілін дамытуға үлкен көңіл бөлініп келеді. Тілдің қоғамдағы қолданысын кеңейту, сапалы білім беру және қазақ тіліндегі кітаптар мен ақпараттық ресурстарды көбейту – маңызды міндеттердің бірі. Қорыта айтқанда, тіл – ұлттың жаны әрі рухани тірегі. Ана тілімізді қадірлеп, таза сөйлеп, кейінгі ұрпаққа жеткізу – әрқайсымыздың парызымыз. Тілі сақталған халықтың рухы да, болашағы да берік болады. **Е. АЛТЫБАЕВ,**
Ойыл аудандық сотының бас маманы-сот отырысының хатшысы.

«ҰЛТТЫҚ ҚОР - БАЛАЛАРҒА» БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДАҒЫ НЫСАНАЛЫ ЖИНАҚТАР ТӨЛЕМІ 67,8 МЛН АҚШ ДОЛЛАРЫНА ЖЕТТІ

2024 жылғы 1 ақпаннан 2026 жылғы 1 тамызға дейін «Ұлттық қор – балаларға» бағдарламасы шеңберінде нысаналы жинақтарды (НЖ) пайдалану бойынша жалпы сомасы шамамен 67,8 млн АҚШ долларына 338 252 алушыға төлем жасалды. 2026 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша 142 855 азамат жалпы сомасы 36,53 млн АҚШ доллары мөлшеріндегі нысаналы жинақтарын алды. Оның ішінде 101 472 қазақстандыққа тұрғын үй жағдайларын жақсартуға 25,76 млн АҚШ доллары, ал 41 383 қазақстандыққа білім алуға ақы

төлеу үшін 10,77 млн АҚШ доллары аударылды. Барлық қаражат өтініш берушілердің банктік шоттарына есептеу үшін уәкілетті операторларға аударылды. Еске салайық, НЖ алушы барлық соманы немесе оның бір бөлігін пайдалануға құқылы. Егер қаражаттың бір бөлігі талап етілмесе, қалдық нысаналы жинақтау шотында (НЖШ) 10 жыл бойы сақталады. Одан кейін пайдаланылмаған қалдық алушының ерікті зейнетақы жарналары есепке алынатын жеке зейнетақы шотына аударылады.

ҚЫСТЫҢ ҚАМЫН ЖАЗ ОЙЛАҒАН ОЙЫЛДЫҚТАР

ҚЫСТЫҢ ҚАМЫН - ЖАЗ ОЙЛАЙ БҰЛ ТӨМСІЛДІ БЕРІК ҰСТАНҒАН ОЙЫЛ АУДАНЫНДАҒЫ ШАРУАЛАР МАЛ АЗЫҒЫН ДАЙЫНДАУ НАУҚАНЫН ҚЫЗУ ЖҮРГІЗІП ЖАТЫР. ҚАЗІРДІҢ ӨЗІНДЕ 1192 АУЛАҒА 120 МЫҢ ТОННАДАН АСТАМ МАЛ АЗЫҒЫ ЖИНАЛҒАН. ЕНДІГІ МІНДЕТ – ЖОСПАРЛЫ МЕЖЕНІ ТОЛЫҚ ОРЫНДАУ.

Аудан көлемінде шөп шабу жұмыстары қарқын алып, шаруалар қажетті мал азығын жинауға бар күшін салуда. Солардың бірі – ата кәсіпті берік ұстанып, мал шаруашылығын дамытып отырған «Нұрасыл» шаруа қожалығы. Шаруашылық иесі 2000 жылдан бері төрт түлік өсірумен айналысып келеді. Малдың жазғы жайылымын тиімді пайдаланған шаруа үшін енді қысқы жем-шөппен қамту – басты мақсаттарының бірі. – Басты мақсатымыз – қысқа жеткілікті мөлшерде мал азығын дайындау. Биыл өз қажетімізге

2000-дай рулон шөп жинауды жоспарлап отырмыз. Сонымен қатар ауылдағы ағайын-туыс, дос-жаранға да арзандатылған бағамен шөп береміз. Еңбек бір күнде нәтижесін бермейді. Бәрі біртіндеп келеді. Шаруашылықты дамыту үшін тәзім мен еңбек керек, – дейді шаруа қожалығының үйлестірушісі Бекзат Өмірғалиев. Шаруашылықта шөп шабу жұмыстарына қажетті техникалар да жеткілікті. Қазіргі таңда екі трактор жұмыс істеп, бірі шөп шабуға, екіншісі рулондап тасымалдауға жұмылдырылған. Бұдан бөлек, мал бағатын жұмысшылар да

бар. Шаруаның айтуынша, ұзақ жылдар бойы еңбек етіп келе жатқан мамандар шаруашылықтың негізгі тірегіне айналған. Еңбегіне қарай жағдайы жасалып, тәжірибесі артқан сайын жауапкершілігі де жоғарылай түседі. «Нұрасыл» шаруа қожалығы тек мал азығын дайындаумен шектелмейді. Негізгі бағыты – асыл тұқымды қой және ірі қара өсіру, мал бордақылау, төрт түлік өнімдерін өткізу. Қожалықта Еділбай тұқымды қой өсіріледі. Қазіргі таңда төлін қоса есептегенде қой саны 1000-нан асады. Сонымен бірге Ақбас

тұқымды ірі қараның 120-дан астам аналығы бар. Биыл шаруашылықта 100-ге жуық бұзау алынған. Шаруашылық иесі асыл тұқымды малға сұраныстың жоғары екенін атап өтті. Әсіресе асыл тұқымды қошқарларға қызығушылық мол. Ал ірі қара басын көбейту мақсатында шаруашылық өз төлінен мал өсіруге басымдық беріп отыр. Бұл – бір ғана шаруашылықтың қысқы маусымға дайындығы. Жалпы аудан бойынша 2026–2027 жылдарға 1862 аулаға 138 мың 100 тонна мал азығын дайындау жоспарланған. Бүгінде 1192 аулаға 120 мың 500 тонна мал азығы жиналып отыр. Науқанға барлығы 481 техника жұмылдырылған. Оның ішінде 102 трактор, 106 тіркеме, 87 пресс және 94 тырма бар. Техникалардың барлығы техникалық байқаудан өткізілген. Сонымен қатар күзгі мал азығын қамтамасыз ету мақсатында 9 шаруа қожалығы 2000 гектар жерге суданқа шөбін егіп, оны өз қажеттеріне жаратып отыр. Қазір ауданда мал азығын дайындау жұмыстары жалғасуда. Шаруалар үшін басты міндет – науқанды уақытылы аяқтап, қыста мал азығынан тапшылық көрмеу. Берекелі тірліктің берік негізін қалаған еңбек адамдары бұл міндетті де абыроймен атқарып келеді.

ЛЕПТОСПИРОЗ - АДАМ МЕН ЖАНУАРҒА ОРТАҚ АУРУ

Лептоспироз - бұл адамдар мен жануарларға әсер ететін лептоспира бактериялары тудыратын ауыр жұқпалы инфекциялық ауру. Зооноздық, яғни жануарлар арқылы адамға жұғуы мүмкін. Лептоспироз ауру жануарлардың зәрімен ластанған топырақ пен су арқылы адамға жұғады. Инфекция адам ағзасына зақымдалған тері немесе шырышты қабық арқылы енеді. Лептоспироздың негізгі тасымалдаушылары, инфекция көзі - жабайы кеміргіштер (тышқандар, егеуқұйрықтар) және үй жануарлары (ірі қара, шошқа, ит, жылқы, қой-ешкі). Олар қоздырғышты зәрімен сыртқы ортаға бөліп шығарып, су мен топырақты ластайды. **Жұғу жолы:** Ластаған суды ішкенде, ашық су қоймаларында шомылғанда немесе науқас жануардың зәрімен ластанған топырақпен, заттармен жұмыс істегенде жұғады. Аурудың жасырын кезеңі орта

есеппен 7-13 күнді қамтиды. Сонан соң науқастың бірден дене қызбасы 39-40°С-қа көтеріледі, науқас қалтырап, бұлшық еттері қатты ауырады, көзі қызарады, лоқсып құсып, ұйқысы қашады. Бауыры ісінеді, денеге бөртпе шығады, дененің сарғаюы байқалады. Ауруды дер кезінде емдемесе, соңы өлімге алып келуі мүмкін. Лептоспироз ауруына шалдықпас үшін, келесі сақтық шараларды қатаң сақтау керек: -жеке бас гигиенасын қатаң сақтау; -ауыз судың сапасын бақылау; -ауылшаруашылық малмен жұмыс барысында, қорғаныш заттарын пайдалану; -тек рұқсат етілген орындарда шомылу. Ауру белгілері байқалса, дереу медициналық көмекке жүгіну қажет. Егер барлық қауіпсіздік шаралары сақталса, лептоспироз ауруын жұқтырудан сақтануға болады.

Ойыл аудандық санитариялық-эпидемиологиялық қадағалау басқармасы

БАЛАЛАР АРАСЫНДА СКОЛИОЗДЫҢ АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫ

Сколиоз - бұл омыртқаның қисаюынан болатын тірек-қимыл жүйесінің ауруы. Көбінесе сколиоз 10-14 жас аралығындағы қыздарға, олардың гормоналды тұрақсыздыққа және физикалық дамудың жеткіліксіздігінен бұлшық ет әлсіздігіне байланысты әсер етеді. Балалар ересектерге қарағанда партада және үстел басында көбірек уақыт өткізеді. Бірнеше сағат сабақта, содан кейін сабақтан тыс жұмыстарда, үй тапсырмасын орындау үшін компьютер немесе теледидар алдында отырады. Ұзақ уақыт бойы қимылсыз күйде отыру жалпы денсаулыққа, омыртқаның бұлшық еттері мен сүйектерінің дұрыс дамуына зиян келтіреді, соның салдарынан арқа бүгіліп, дене қалпы бұзылады. Сколиоздың алдын алу үшін оқушылардың дұрыс дене қалпын сақтайтын маңызды шаралардың бірі - балаға арналған жиһаз баланың жасы мен бойына сәйкес таңдалуы керек. Орындықтың шетіне жақынырақ отырып, шын-тақтарды қолтық тірекке қойып, тізені тік бұрышпен бүгіп, арқаны түзету қажет. Еңкейіп бүгілудің қажеті жоқ. Көзден үстелге дейінгі қашықтық кемінде 30 сантиметр болуы керек, қозғалыссыз 20 минуттан артық отырмау керек.

Компьютер экраны тым жоғары немесе тым төмен емес, көз деңгейінде орналасуы керек. Балаңызға ноутбукпен диванда отырып жұмыс істеуге рұқсат бермеңіз - бұл мойынға қатты зиян тигізеді. Қырыннан жатып оқуға және теледидар көруге болмайды. Арқаға ауыр рюкзактар асынбаған абзал, омыртқаға шамадан тыс жүктемені болдырмау, - баланың тамақтануына аса назар аудару керек. Сүйектер мен бұлшықеттердің құрылымына теңдестірілген тамақтану пайдалы әсер етеді. Тәуліктік рационда жануарлардан алынатын ақуыздар кем дегенде 100 грамм болуы керек. Балаға жеткілікті мөлшерде жемістер мен көкөністерді, балықты, сүт өнімдерін тамаққа қолдану үлкен пайда әкеледі, баланың қозғалыс белсенділігін мақұлдау қажет. Таңертеңгілік жаттығу, дене шынықтыру, жүзу, ойын спорты, белсенді демалыс (шаңғымен жүру, жүгіру) эндокриндік, жүйке және тыныс алу жүйелерінің жұмысын жақсартуға, баланың денесінің тоңусын арттыруға көмектеседі және омыртқаның қисаюына жол бермейді.

Ғ. ҚҰБАЕВ,
Ойыл аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының басшысы.

Газет Қазақстан Республикасы Инвестициялар және Даму министрлігі Байланыс, Ақпараттандыру және Ақпарат комитетінде 2016 жылдың 21 қаңтарында тіркеліп, №15790-Г куәлігі берілген.

350 БҮЛДІРШІН АЛҒАШ РЕТ МЕКТЕП ТАБАЛДЫРЫҒЫН АТТАДЫ

Бүгін – білім мен ізденістің, жаңа мақсаттар мен үлкен мүмкіндіктердің бастауы. Әсіресе, мектеп табалдырығын алғаш аттаған бүлдіршіндер үшін бұл күннің орны ерекше. Бүгінде Ойыл ауданында 23 жалпы білім беретін мектепте 3 мыңнан астам оқушы білім алады. Жаңа оқу жылында 350 бүлдіршін алғаш рет мектеп табалдырығын аттайды. Оларға сапалы білім мен қауіпсіз орта қалыптастыру – біздің басты міндетіміз. Өткен оқу жылында ауданымыздың 172 түлегінің 42-сі мемлекеттік білім грантына ие болды. Пән олимпиадасының облыстық командалық есебінде ауданымыз алғаш рет III орынға қол жеткізді. Бұл – ұстаздарымыздың еңбегі мен оқушыларымыздың талпы-

нысының нәтижесі. Қазіргі таңда мектептердің материалдық-техникалық базасы жаңарып, қауіпсіздік жүйелері күшейтіліп, заманауи кабинеттермен жабдықталуда. Ендігі міндет – осы мүмкіндіктерді тиімді пайдаланып, білім сапасын одан әрі арттыру. Бала – ел болашағына салынған ең үлкен инвестиция. Әр баланың бойына біліммен қатар адамгершілік, адалдық, еңбекқорлық, заңға құрмет сияқты құндылықтарды сіңіру – барша-мызға ортақ міндет. Бүгінгі білім – ертеңгі жарқын болашақтың негізі. Бала тәрбиесі – мектеп пен отбасының ортақ ісі. Ұстаздармен бірлесе отырып, балаларымыздың сапалы білім алып, саналы азамат болып қалыптасуына қолдау көрсетейік.

ТАМЫЗ КЕҢЕСІ

ӨТКЕНІНІҢ ЖЕМІСІ МЕН АЛДАҒЫ МІНДЕТТЕР
ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫ ҚАРСАҢЫНДА ОЙЫЛ АУДАНЫНДА БІЛІМ БЕРУ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ДӘСТҮРЛІ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ ӨТТІ. БИЫЛҒЫ КЕҢЕС «ЖАҢА ХАЛЫҚТЫҚ КОНСТИТУЦИЯНЫҢ НОРМАЛАРЫ МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ: САПАЛЫ БІЛІМ, БЕРІК ҚҰНДЫЛЫҚ, ТАБЫСТЫ ТҰЛҒА» ТАҚЫРЫБЫНА АРНАЛДЫ.

Кеңес барысында 2025–2026 оқу жылының қорытындылары сараланып, жаңа оқу жылына арналған негізгі басымдықтар айқындалды. Сапалы білім беру, қауіпсіз білім беру ортасын қалыптастыру, ұлттық құндылықтарды дәріптеу, академиялық адалдықты орнықтыру және адами капиталды дамыту мәселелері кеңестің өзегіне айналды. Пленарлық отырыста білім сапасын арттыруға бағытталған «Табысты сабақ», «Бірлескен сабақ», «Зияткерлік мектеп» жобаларының маңызы атап өтіліп, педагогтердің кәсіби ынтымақтастығын дамытудағы Lesson Study тәсілін жүйелі қолдану қажеттігіне ерекше назар аударылды. Сонымен қатар, бастауыш білім берудегі жаңашылдықтар, заманауи педагог қызметіндегі жасанды интеллект мүмкіндіктері, білім беру ұйымдарындағы қауіпсіздік, бала құқығын қорғау, заң және тәртіп қағидасын сақтау бағыттары бойынша мазмұнды баяндамалар ұсынылды.

Кеңестің маңызды бөлігі – еңбегімен ерекшеленген педагогтерді марапаттау рәсімі болды. Білім саласының дамуына үлес қосып жүрген ұстаздарға аудан, облыс және Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі деңгейіндегі марапаттар табысталды. Жиын қорытындысында 2026–2027 оқу жылына арналған нақты міндеттер белгіленіп, білім сапасын арттыру, қауіпсіз орта қалыптастыру, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды нығайту, педагогтердің кәсіби әлеуетін дамыту бағыттары бойынша тиісті шешімдер қабылданды. Тамыз кеңесі – өткен оқу жылына қорытынды жасап қана қоймай, жаңа оқу жылындағы ортақ мақсаттар мен міндеттерді айқындайтын маңызды кәсіби алаң. Жаңа оқу жылы барша педагогтерге жаңа мүмкіндіктер, шығармашылық ізденіс пен толағай табыстар әкелсін! Ұстаз еңбегі – ұлт болашағына салынған ең үлкен инвестиция.

ІСКЕР ӘЙЕЛДЕР БАС ҚОСТЫ

ӨТКЕН СЕЙСЕНБІ КҮНІ ОЙЫЛ АУДАНДЫҚ ІСКЕР ӘЙЕЛДЕР КЕҢЕСІНІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУЫМЕН АУДАННЫҢ БЕЛСЕНДІ ДЕ ІСКЕР ӘЙЕЛДЕРІНІҢ БАСЫН ҚОСҚАН «БІРЛІК. ИДЕЯ. ДАМУ» АТТЫ КЕЗДЕСУ ӨТТІ.

Басқосудың негізгі мақсаты – іскер әйелдердің бір-бірімен тәжірибе алмасып, ой бөлісуіне, жаңа идеялармен бөлісуіне және алдағы жұмыстарды бірге жоспарлауына мүмкіндік жасау. Кездесуді Ойыл аудандық Іскер әйелдер кеңесінің төрайымы Айшолпан Баубекқызы жүргізіп, әйелдер қауымын біріктіретін мұндай кездесулердің маңыздылығына тоқталды. Жиын барысында кәсіпкерлік, кәсіби даму, жаңа бастамалар мен өзара қолдау мәселелері сөз болды. Әр әйелдің өз айтары, өз тәжірибе-

бесі бар. Сондықтан кездесу барысында қатысушылар да еркін пікір білдіріп, өздерін толғандырған мәселелерін ортаға салды. Сонымен қатар, іскер әйелдердің қажеттіліктері мен ұсыныстарын анықтау мақсатында сауалнама жүргізілді. Бұл алдағы уақытта атқарылатын жұмыстардың бағытын айқындауға мүмкіндік береді. Кездесудің келесі бөлімі кофе-брейк форматында жалғасты. Шай үстіндегі еркін әңгіме барысында әйелдер бір-бірімен жақынырақ танысып, өз тәжірибелерімен бөлісті. Кәсіп бастау, оны

МЕКТЕПКЕ ЖОЛ – МЕЙІРІМ МЕН ҚАМҚОРЛЫҚТЫҢ ЖАРҚЫН ҮЛГІСІ

Жаңа оқу жылы қарсаңында дәстүрлі түрде ұйымдастырылатын «Мектепке жол» республикалық қайырымдылық акциясы Ойыл ауданында да жалғасын тауып, игі іске аудан тұрғындары мен еңбек ұжымдары белсенді түрде атсалысуда. Жыл сайын балаларды қуанышқа бөлеп, қайырымдылық шарасына тұрақты түрде қолдау көрсетіп келе жатқан ауданымыздың меценаты, «Анвар» ЖШС директоры Талғат Маратұлы биыл да 1-сыныпқа баратын 350 оқушыға мектеп сөмкелері мен қажетті оқу құралдарын тарту етті. Талғат Маратұлының бұл игі бастамасы бірнеше жылдан бері дәстүрлі түрде жалғасып келеді. Жыл сайын мектеп табалдырығын алғаш аттайтын бүлдір-

шіндерге қажетті оқу құралдарын сыйға тартуы – өскелең ұрпаққа деген жанашырлық пен әлеуметтік жауапкершіліктің жарқын көрінісі. Қайырымдылық акциясына аудандық кәсіподақ ұйымы, Ойыл кәсіптік колледжінің ұжымы, аудандық сот пен прокуратура қызметкерлері, ауылдық округ әкімдері, мекеме басшылары, белсенді кәсіпкерлер және білім беру ұйымдарының ұжымдары да белсенді түрде қатысып, балаларға қолдау көрсетуде. Осындай игі бастамалардың арқасында жаңа оқу жылына дайындық кезеңінде көптеген отбасыға қолдау көрсетіліп, балалардың мектепке қажетті құралдармен қамтылуына мүмкіндік жасалуда.

„МЕКТЕПКЕ ЖОЛ“: 25 АДАМҒА ҚАРЖЫЛАЙ КӨМЕК КӨРСЕТІЛДІ

Ойыл аудандық мешітінде Зекет және қайырымдылық қорының Ойыл ауданы бойынша өкілінің ұйымдастыруымен «Мектепке жол» жобасы акциясы өтті. Қайырымдылық шарасы аясында 25 адамға 15 000 теңгеден ақшалай көмек көрсетіліп, жаңа оқу жылына дайындық барысында қолдау білдірілді. Шара соңында Ойыл ауданының бас имамы Бақжарық Қызырұлы акцияға атсалысып, қайырымдылық жасауға үлес

қосқан демеуші барша азакеттерге ризашылығын білдірді. – Игі іске қолдау көрсетіп, мұқтаж жандарға көмек қолын созған барша жанға алғысымызды білдіреміз. Жасаған қайырымдылықтарыңыз қабыл болып, Алла разы болсын! Осындай сауапты істердің берекесі артып, ел ішінде мейірімділік пен жанашырлық көбейе берсін, – деді бас имам.

Өз тілшіміз

МӘДЕНИЕТ – ҰЛТ РҰХАНИЯТЫНЫҢ ТІРЕГІ
ӨТКЕН АПТАДА АУДАНДЫҚ МӘДЕНИЕТ ҮЙІНДЕ АУДАН ӨКІМНІҢ ОРЫНБАСАРЫ САЯН СҮЛЕЙМЕННІҢ ТӨРАҒАЛЫҒЫМЕН МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІМЕН «МӘДЕНИЕТ – ҰЛТ РҰХАНИЯТЫНЫҢ ТІРЕГІ, БІРЛІК, ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӘНЕ ЖАҢА БАСТАМАЛАР» ТАҚЫРЫБЫНДА ЖИЫН ӨТТІ.

Жиынның негізгі мақсаты – ауданның мәдениет саласындағы жұмыстарды саралау, қызмет көрсету сапасын арттыру, мәдени мекемелердің халықпен байланысын нығайту және алдағы кезеңге қойылатын міндеттерді айқындау. Кездесу барысында Саян Сапарұлы мәдениет саласының қоғамдағы маңыздылығына тоқталып, мәдениет қызметкерлерінің елдің рухани дамуына қосып отырған үлесі зор екенін атап өтті. Сонымен қатар, ауылдық клубтар мен мәдениет үйлерінің жұмысын жандандырып, тұрғындардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру, ұлттық құндылықтарды дәріптеу бағытындағы жұмыстарды күшейту қажеттігін жеткізді. Мәдениет қызметкерлерімен ашық форматта пікір алмасып, олардың ұсыныс-пікірлері мен сауалдары тыңдалып, тиісті жауаптар берілді. Ойыл аудандық ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімі басшысы Гүлзат Жеткергенқызы баяндама жасап,

клубтар мен кітапханаларда халықпен тұрақты байланыс орнату, оқырмандар мен тұрғындардың сұранысына сай мәдени іс-шараларды ұйымдастыру, шығармашылық ұжымдардың жұмысын дамыту және мәдени қызметтің сапасын арттыру бағыттарына тоқталды. Сондай-ақ кітапханалардың кітап қорын толықтыру, заманауи ақпараттық технологияларды тиімді пайдалану, ұлттық әдебиет пен тарихи-мәдени мұраны насихаттау мәселелері қозғалды. Жиын соңында мәдениет саласының қызметкерлеріне бірқатар нақты міндеттер жүктеліп, жаңа жобалар мен бастамаларды жүзеге асыру, шығармашылық ізденісті арттыру және халыққа сапалы мәдени қызмет көрсету бағытында жұмыстарды жүйелі түрде жалғастыру тапсырылды. Мәдениет – ұлттың рухани қазынасы. Сондықтан елдің мәдени өмірін дамыту, ұлттық құндылықтарды сақтау және кейінгі ұрпаққа жеткізу – баршаға ортақ міндет.

ОЙЫЛДА БАЛАҒА ОТА ЖАСАЛДЫ

Ойыл аудандық ауруханасына емдік мақсатта 12 жастағы бала кіндік жарығы диагнозымен жүгінген. Қажетті тексерулерден кейін балаға жоспарлы түрде операция жасау туралы шешім қабылданды. 22 тамыз күні көпбейінді облыстық балалар ауруханасы хирургия бөлімінің меңгерушісі Болат Медетбаев аудандық ауруханаға келіп, Ойыл аудандық ауруханасының балалар хирургы Нұрәулет Қамбарпен бірлесіп, балаға кіндік жарығына байланысты

жоспарлы ота жасады. Ота сәтті өтті. Қазіргі таңда баланың жағдайы тұрақты. Операциядан кейінгі кезеңде қажетті медициналық бақылау жүргізіліп, күнделікті тану жұмыстары орындалуда. Айта кетейік, Ойыл аудандық ауруханасында балаларға жоспарлы операциялар қайта басталды. Бұл – аудан тұрғындары үшін медициналық көмектің қолжетімділігін арттырып, балаларға қажетті хирургиялық көмекті өз ауданында алуға мүмкіндік беретін маңызды қадам.

БАЛАЛАР МӘМС АРҚЫЛЫ СТОМАТОЛОГИЯЛЫҚ КӨМЕКТІ ҚАЙДАҢ АЛА АЛАДЫ?

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ ЗАННАМАСЫНА СӘЙКЕС О ЖАСТАН 18 ЖАСҚА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ШҰҒЫЛ (ЭКСТРЕНДІ) ЖӘНЕ ЖОСПАРЛЫ СТОМАТОЛОГИЯЛЫҚ КӨМЕК АҚТӨБЕ ОБЛЫСТЫҚ БАЛАЛАР СТОМАТОЛОГИЯЛЫҚ ЕМХАНАСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ФИЛИАЛЫНДА МӘМС ШЕҢБЕРІНДЕ КӨРСЕТІЛЕДІ.

Жыл сайын жазғы демалыстың соңында, оқу жылы басталар алдында Балалар стоматологиялық емханасының қызметтеріне сұраныстың артуы байқалып отыр. Бұл кезеңде профилактикалық тексеруден өту, ауыз қуысын санациялау және қажетті емді оқу жылы басталғанға дейін аяқтау мақсатында жүгінетіндер саны айтарлықтай көбейеді. Күніне орта есеппен 130-дан астам пациент терапиялық, 65-тен астам пациент хирургиялық стоматологиялық көмек алады. Осыған байланысты қысқа мерзім ішінде дәрігерлерге түсетін жүктеме артады. Негізінен, балаларды стоматологиялық көмек алу үшін МӘМС аясында Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының медициналық қызметтерді жеткізушілері ретінде танылатын басқа да медициналық ұйымдарға да апаруға болады:

- 1. «Diamond Dent» ЖШС
- 2. «BZ Холдинг» ЖШС

- 3. «Ай-алтын» ЖШС
 - 4. «Меда-Актобе» ЖШС
 - 5. «Медикер Илек» ЖШС
 - 6. «Орынбасаров Нұрхан Нартаевич» ЖШС
 - 7. «ТТ и К» ЖШС
 - 8. «Көпбейінді облыстық балалар ауруханасы» ШЖҚ МКК
 - 9. ARUDENT ККК
 - 10. «Айгүл» клиникасы» ЖШС
 - 11. «Амина и Али» ЖШС
 - 12. «Almash Life» ЖШС
 - 13. «Медикус центр» медициналық мекемесі
 - 14. «Ақтөбе теміржол ауруханасы» ЖШС.
- Бұдан өзге, ата-аналар тарапынан балаларының тісін емдеуге қатысты қандай да бір мәселелерді жеке тәртіпте қарау және шешу үшін емхананың Пациенттерді қолдау қызметіне немесе Ана мен бала денсаулығын қорғау жөніндегі Денсаулық сақтау басқармасы басшысының орынбасары Айгүл Аманжоловаға жүгінуге болады.

